

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1926.

Första kammaren.

Nr 12.

Onsdagen den 24 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Justerades protokollen för den 17 och den 19 innevarande månad.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Med stöd av bifogade läkarintyg, får undertecknad vördsamt anhålla om sjuktjänstledighet från riksdagsarbetet, under 14 dagar, räknat från 22 dennes.
Solna, Stockholm den 22 februari 1926.

N. Ad. Berge.

Att ledamoten av riksdagens första kammare *N. Ad. Berge* på grund av *ulcus ventriculi* är oförmögen att delta i riksdagsarbetet under 14 dagar, intygas härmed på heder och samvete.

Stockholm den 22 februari 1926.

Karl Emil Widlund.

leg. läkare.

Den begärda ledigheten beviljades.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 1, angående regleringen för budgetåret 1926—1927 av utgifterna under riksstatens första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna; samt

nr 38, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till hospitaler och asyler.

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 41, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av 5 och 6 kap. strafflagen; samt

nr 42, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i förordningen den 3 april 1810, huruledes rättelse och förklaring uti gjorda fideikommissförfattningar må sökas, samt vad i avseende på fardag av fideikommisssegendom kommer att iakttas.

Anmälades och godkändes bankoutsrottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 43, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rätt till pension för extra provinsialläkaren K. Lindhé.

Anmälades och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 44, till Konungen i anledning av väckta motioner om ändring i 58 § första stycket lagen om val till riksdagen m. m.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 45, i anledning av väckta motioner om åtgärder för trygghet av inhemsk sockerbetsodling och sockerindustri ävensom Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse av rubrikerna 159 och 160 för oraffinerat socker i gällande tulltaxa;

nr 46, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av rubriken 1178 i gällande tulltaxa;

nr 47, i anledning av väckt motion om tullfrihet för vissa vid piano- och orgelfabrikationen använda halvfabrikat;

nr 48, i anledning av väckt motion om upphävande av tullen å vissa slag av böcker;

nr 49, i anledning av väckt motion om ändring av tullen å vissa slag av gardiner;

nr 50, i anledning av väckt motion om tull å kardbeslag; samt

nr 51, i anledning av väckt motion om vissa ändringar av tullen å vävnader av ull.

Anmälades och godkändes sammansatta stats- och bankoutsrottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 52, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för vetenskaplig bearbetning av vissa, av professor J. G. Andersson hopbragta ostasiatiska arkeologiska samlingar.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 9, i anledning av väckt motion om ändringar i kommunalförfattningarna i syfte att underlätta anskaffandet av mark eller kredit för bostadsändamål;

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en mellan Sverige och Polen undertecknad förliknings- och skiljedomstraktat; samt

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en mellan Sverige och Tjeckoslovakien undertecknad förliknings- och skiljedomstraktat;

statsutskottets utlåtanden:

nr 5, angående regleringen för budgetåret 1926—1927 av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet;

nr 24, i anledning av vissa utav Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln gjorda framställningar m. m.;

nr 25, i anledning av väckt motion om befrielse för lotskaptenen B. Östrand och lotsen K. G. Holmberg från utgivande av visst genom utslag av regeringsrätten till återbetalning fastställt belopp; samt

nr 26, i anledning av väckt motion om anslag till en byggnad för post- och telegrafverken i Alingsås;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 16, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av rubriken 302 i tulltaxan; samt

nr 17, i anledning av väckt motion om förtydligande eller ändrad lydelse av 17 § 5 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker;

bankoutskottets utlåtanden och memorial:

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrade bestämmelser angående pensionstillägg åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer samt angående pensions- och dyrtidstillägg åt vissa änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl.;

nr 18, i fråga om ändrade bestämmelser angående pensionstillägg åt vissa f. d. befattningshavare samt angående pensions- och dyrtidstillägg åt vissa änkor och barn efter befattningshavare hos riksdagen eller i dess verk;

nr 19, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställningar om årliga understöd åt två städerskor vid riksbankens huvudkontor; samt

nr 20, i anledning av väckt motion om årligt understöd åt f. d. intendenten Olof Granberg;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 5, i anledning av väckt motion om bestämmelse rörande viss märkning av importerade handskar och handskämmen;

nr 6, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av pensionstillägg för barn åt änka efter enligt pensionsförsäkringslagen pensionsberättigad man; samt

nr 7, i anledning av väckt motion angående en ändamålsenlig och ekonomiskt överkomlig organisation för sociala jordärenden; ävensom

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 1, i anledning av väckt motion om införande i ordningsstadgan för riksdagens första kammare av bestämmelse om rätt för ledamot av kammaren att tillkännagiva sitt instämmande i inom kammaren hållet anförande.

Herr **förste vice talmannen** yttrade: Efter samråd med talmanskonferensen ber jag beträffande riksdagsarbetet vid påsktiden att få meddela följande.

De sista arbetsplena före påsk äga rum tisdagen den 23 mars och, om så erfordras, även onsdagen den 24 mars. Därefter kommer, såvitt icke inträffande omständigheter annat föranleda, endast bordläggningssplena att hållas till torsdagen den 8 april, då arbetsplenum äger rum klockan 2 på dagen och då de gemensamma omröstningar, som föreligga, komma att verkställas.

Vid förnyad föredragning av konstitutionsutskottets utlåtande nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av mellan Sverige samt Norge, Danmark och Finland undertecknade konventioner angående fredligt avgörande av tvister, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogos ånyo första lagutskottets utlåtanden:

nr 8, i anledning av väckt motion om ändring i 12 § i lagen om rätt till litterära och musikaliska verk; samt

nr 9, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1, 13, 14 och 23 §§ i lagen den 30 maj 1919 om rätt till verk av bildande konst dels ock en i anledning av propositionen väckt motion.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Herr *Strömberg* avlämnade en av honom och herr *Ingeström* m. fl. undertecknad motion, nr 252, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statens understödsverksamhet till främjande av avdikning av viss mark.

Motionen hänvisades till jordbruksutskottet.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.22 f. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Fredagen den 26 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3.30 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Herr **förste vice talmannen** yttrade: Mina herrar! Sedan vi sist råkades, ha vi att anteckna, att en värderad ledamot av denna kammare med döden avgått. Folkskolläraren N. A. Berge avled efter en kort sjukdom i onsdags vid endast 57 års ålder. Den bortgångne inkom i första kammaren 1920, och redan under första riksdagen blev han vald till suppleant i jordbruksutskottet. Sedan har han i samma egenskap tillhört bankoutskottet, och vid sin bortgång var han ordinarie ledamot av detta.

Han deltog icke ofta i debatten, men han följde med plikttrogenhet och intresse vad som här försiggick. Hans plats stod sällan tom. Hans tillbakadragenhet och försynthet gjorde, att endast få av riksdagskamraterna torde hava känt honom närmare, men de, som så gjort, skildra honom som en god och ideellt anlagd människa. Det är med aktning vi lysa frid över hans minne.

Herr statsrådet *Olsson* avlämnade

dels Kungl. Maj:ts skrivelse, nr 165, med tillkännagivande, att i statsverkspropositionen under elfte huvudtiteln bebadad framställning om anslag för bidrag till riksförsäkringsanstaltens förvaltningskostnader för handhavande av ärenden rörande ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, icke kommer att föreläggas riksdagen;

dels ock Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 131, angående företagande av laga skiften enligt lagen den 30 april 1925 (nr 102) rörande vissa laga skiften inom de på bekostnad eller med understöd av staten storskiftade delarna av Kopparbergs län;

nr 133, angående anslag till stationerande av bevakningsfartyg vid rikets kuster för åstadkommande av ordning och skydd vid fiskets bedrivande;

nr 134, angående beredande av ytterligare medel för avveckling av bränslekommissionens verksamhet;

nr 135, angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar;

nr 138, angående befrielse från inbetalning till kyrkofonden av vissa för avlöning åt extra ordinarie präster i Stockholm utbekomna medel;

nr 139, angående pension åt f. d. lärarinnorna Matilda Wilhelmina Almqvist och Maria Elisabet Almqvist;

nr 146, angående anslag till de tekniska läroverken;

nr 147, angående avlönings- och statsbidrags utgående, där undervisningen vid folk- och småskolor m. fl. läroanstalter inställts på grund av smittsam sjukdom m. m.;

nr 149, angående pensioner åt vissa personer;

nr 160, angående pensioner å allmänna indragningsstaten åt vissa vid marinen anställda eller förut anställda daglönare;

nr 162, angående pensionering av vissa i försvarsväsendets tjänst anställda eller förut anställda personer;

nr 164, angående bestridande av kostnaderna för viss materielanskaffning m. m. för kustfästningarna;

nr 177, angående inrättande av en baltisk-geodetisk kommission m. m.;

nr 178, angående tillfällig löneförbättring åt nordiska museets personal;

nr 179, med förslag till grunder för tillfällig löneförbättring under ecklesiastikåret 1926—1927 åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster;

nr 180, med förslag till grunder för dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1926—1927 åt dels kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, dels ock innehavare av prästerliga emeritilöner; samt

nr 181, angående rätt för vissa befattningshavare vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sig tjänstgöring vid drottning Sofias stiftelse.

Herr statsrådet *Wigforss* avlämnade

dels Kungl. Maj:ts skrivelse, nr 150, med tillkännagivande att i statsverkspropositionen under andra huvudtiteln bebadad framställning om anslag för anordnande av anstalter för förvaring av vissa förminskat tillräkneliga förbrytare och internering av vissa återfallsförbrytare, icke kommer att föreläggas riksdagen;

dels ock Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 132, angående tjänsteårsberäkning för viss personal vid statens järnvägar;

nr 141, med förslag till ändrad lydelse av § 5 i förordningen den 9 juni 1911 (nr 80) med tulltaxa för inkommande varor;

nr 142, med förslag till ändrad lydelse av § 12 mom. 1 i förordningen den 9 juni 1911 (nr 80) med tulltaxa för inkommande varor;

nr 143, med förslag till vissa ändringar i förordningen den 9 juni 1911 (nr 80) med tulltaxa för inkommande varor samt i den vid sagda förordning fogade tulltaxa;

nr 144, angående tullfrihet för cyanväte;

nr 148, angående avskrivning av viss del av statslån till Väderstad—Skänninge—Bränninge järnvägsaktiebolag;

nr 151, angående disposition under år 1926 av medel ur statens järnvägars förnyelsefond för utförande av vissa arbeten m. m.;

nr 152, med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 17 maj 1923 (nr 113) om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror;

nr 158, med förslag till lag om vissa ändringar i lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk;

nr 159, angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga fastigheter;

nr 166, angående vissa understöd och pensioner, att utgå av trafikmedel m. m.;

nr 167, angående förslag till bestämmelser angående de icke rättsbildade domsagobiträdenas avlöningsförhållanden och anställningsvillkor;

nr 168, angående ansökningar av landsfiskalerna Gustaf Insulander och Emil Lundgren i fråga om ersättning för vissa belopp, som försäkringsrats av dem underlydande fjärdingsmän;

nr 169, angående vissa ändringsarbeten inom det s. k. Preisiska huset samt beredande av bostad för landshövdingen i Stockholms län m. m.

nr 170, med förslag till förordning om fördelning av automobilskattemedel;

nr 171, angående låneunderstöd åt Ostkustbanans aktiebolag;

nr 172, angående Sveriges anslutning till den internationella luftfartskonventionen;

nr 173, angående försäljning till engelska episkopalförsamlingen i Stockholm av tomt för församlingens kyrka;

nr 174, angående vissa ändringar i bestämmelserna om rätt till pension för tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk; samt

nr 176, med förslag till ändrade bestämmelser angående ny pension för viss pensionerad icke ordinarie personal vid telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

Hans excellens herr statsministern *Sandler* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 109, med förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete m. m.;

nr 110, med förslag till förordning om ändrad lydelse av vissa delar av förordningen den 31 mars 1922 angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.;

nr 111, angående anslag till riksförsäkringsanstalten m. m.;

nr 118, med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa beslut, som fattats av den internationella arbetsorganisationens konferens i Genève år 1925;

nr 136, angående anskaffande och underhåll genom statens försorg av möblering för vissa rum i den för landshövdingen i Stockholms län avsedda tjänstebostaden;

nr 137, angående upplåtelse av tomter till egna hemsbyggnader från det till Strängnäs hospital anslagna förra biskopsbostället 2 mantal Sundby nr 1 i Strängnäs socken;

nr 145, angående anslag till arbetsrådet;

nr 153, angående lån till främjande av bostadsproduktionen;

nr 154, angående definitiv löne reglering för befattningshavare i överståthållarämbetets kansli m. m.;

nr 155, angående lån till organisationskostnader m. m. för en ny riksförsäkringsanstalt; samt

nr 156, angående vissa bestämmelser för förste provinsialläkare och provinsialläkare i fråga om rätt till pension.

Justerades protokollen för den 20 och den 21 innevarande månad.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 53, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsbidrag till iståndsättande av Falkenbergs tullbro; och

nr 54, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående återställande av deposition till säkerhet för fullgörande av stadgade villkor för koncession å järnvägsanläggning från Klintehamn till Klintebys och Snögrinda.

Anmälades och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 56, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av mellan Sverige samt Norge, Danmark och Finland undertecknade konventioner angående fredligt avgörande av tvister.

Anmälades och bordlades

sammansatta stats- och bankoutskottets memorial nr 5, angående ersättning åt utskottets sekreterare m. m.;

första lagutskottets utlåtande nr 10, i anledning av väckt motion angående revision av lagen om skiljemän; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 15, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar jämte i ämnet väckta motioner; och
nr 16, angående reglering av utgifterna för kapitalökning för budgetåret 1926—1927 i vad angår jordbruksärenden.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran konstitutionsutskottets utlåtanden nr 9—11, statsutskottets utlåtanden nr 5 och 24—26, bevillningsutskottets betänkanden nr 16 och 17, bankoutskottets utlåtanden och memorial nr 17—20, andra lagutskottets utlåtanden nr 5—7 samt första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 1.

Herr **andre vice talmannen** erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag får hemställa, att kammaren ville besluta, att bland två gånger bordlagda ärenden statsutskottets utlåtande nr 24, i anledning av vissa utav Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln gjorda framställningar m. m., måtte uppföras främst bland statsutskottsärenden, således närmast efter konstitutionsutskottets utlåtande nr 11, på föredragningslistan för morgondagens plenum.

Denna hemställan bifölls.

Herr *Nilsson, Nils Anton*, väckte en motion, nr 253, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 i förordningen den 21 juni 1922 angående postsparbanken.

Motionen hänvisades till bankoutskottet.

Herr *Andersson, Henrik*, avlämnade en av honom och herr *Frändén* under-
tecknad motion, nr 254, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
statens understödsverksamhet till främjande av avdikning av viss mark.

Denna motion hänvisades till jordbruksutskottet.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner blevo
propositionerna nr 109—111, 118, 155, 159, 172 och 173 på begäran bordlagda,
varemot de övriga nu hänvisades, nr 131, 133—135 och 137 till jordbruksut-
skottet, nr 132, 136, 138, 145—148, 151, 153, 154, 164, 167—171 och 177—181
till statsutskottet, nr 139, 149, 156, 158, 160, 162, 166, 174 och 176 till banko-
utskottet samt nr 141—144 och 152 till bevillningsutskottet.

Efter föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade skrivelse nr 150
beslöts att denna skrivelses innehåll skulle meddelas statsutskottet och skrivel-
sen läggas till handlingarna.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade skrivelse nr 165
blev densamma på begäran bordlagd.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens samman-
träde avslutades kl. 4.03 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.
